

Õiguskantsler

Teie 16.09.2025 nr

Meie 29.12.2025 nr 6-1/252675/2509331

Kutse omamise nõue

Lugupeetud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole, kuna Teie hinnangul ei tulene [tuleohutuse seadusest](#) (TuOS) milline kutse annab õiguse selle seaduse § 34 lõikes 2 nimetatud tööde tegemiseks.

TuOS § 34 lõige 2 nimetab tegevused, mille tegemiseks peab vastutaval spetsialistil olema pädevus vastavalt kutsestandardile (kutsenõudega tegevused). Leian, et põhiseaduse alusel ei saa nõuda, et seaduses peab olema nimetatud konkreetne kutse või kutsestandard, mis annab õiguse sättes nimetatud kutsenõudega töö tegemiseks. Oluline on, et seaduses on nimetatud tegevusalad (tegevused), millel tegutsemiseks peab olema inimesel kutse (kontrollitud pädevus).

Kutsestandardite kehtestamise alus tuleneb [kutseseadusest](#) (KutS). KutS alusel loodud kutseregistris on registreeritud kõik kutsestandardid ja neis standardites kirjeldatakse kutsetegevust ning esitatakse kompetentsusnõuded (KutS § 5 lõige 1). Valdkonnas tegutseva inimese jaoks ei saa olla ülemäära keeruline tuvastada, milline kutsestandard TuOS § 34 lõikes 2 nimetatud olukorrale kohaldub.

Siseministeeriumi koostatud ülevaade kutsetest ei tähenda, et sellega oleks loodud alus kutsenõudeks (praegusel juhul tuleneb kutsenõue TuOS § 34 lõikest 2). Tegu on ülevaatega, mille võib koostada igaüks TuOS § 34 lõikes 2 sätestatud kutsenõudeid ja kutseseaduse alusel loodud kutsestandardeid arvestades. Siseministeeriumi ametnik edastas Teile selle ülevaate, kuna Te palusite selgitust, milliste tegevuse jaoks milline kutse olema peab.

1. [Põhiseaduse](#) (PS) § 29 lõike 1 järgi võib seadus põhjendatud juhtudel sätestada tegevusala, elukutse ja töökoha piirangu. Muu hulgas on lubatud seada haridus- ja pädevusnõudeid. Põhiseadus ei sätesta täpset viisi või sõnastust, kuidas piirang seaduses seatakse.

Põhiseaduse järgi peab valitsema õigusselgus (PS § 13 lõige 2). Õigusselgusetu on Riigikohtu hinnangul olukord üksnes juhul, kui normide tõlgendamisel tekkinud vastuolusid ei ole võimalik mõistlikult kõrvaldada ka normide eesmärgi ja kujunemislugu, teisi õigusakte, õiguse üldpõhimõtteid jms arvesse võttes ning selline selgusetus takistab seadusest tulenevate kohustuste kindlakstegemist ja täitmist. Riigikohus on selgitanud, et inimene „peab saama – kui tarvis, siis asjakohase nõustamise abiga – asjaolusid arvestades mõistlikul määral ette näha tagajärgi, mida teatud tegevus võib kaasa tuua. [...]“ (RKÜKo 28.10.2002, [3-4-1-5-02](#), p 31).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

2. TuOS § 34 lõike 2 järgi peab vastutaval spetsialistil olema tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi ja suitsueemaldussüsteemi projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks pädevus vastavalt kutsestandardile, mille kohaselt isik korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle töö eest.

Seega nimetab säte tegevused, millel tegutsemiseks on inimesel vaja kutsestandardiga kehtestatud pädevust (kehtestab kutsenõude).

3. Kutsetega seonduv on reguleeritud KutS-s.

KutS § 5 lõike 1 järgi on kutsestandard dokument, milles kirjeldatakse kutsetegevust ning esitatakse kompetentsusnõuded. Kutsestandardite koostamise, muutmise ja vormistamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega (edaspidi: kutsestandardi määrus, KutS § 5 lõige 3).

Kutsestandardi kinnitab kutsenõukogu (KutS § 5 lõige 2, vt [kutsenõukogude kohta kutseregistrist](#)). Kutsenõukogu on kutseasutuse (KutS § 6) juures tegutsev, võrdsetel alustel sama kutsetegevuse valdkonna töötajate, tööandjate, kutse- ja erialaühenduste ning riigi esindajatest koosnev haldusorgan (KutS § 8 lõige 1). Kutsetegevuse valdkondade loetelu, kutsenõukogude nimetused, moodustamise ja lõpetamise korra, töökorralduse ning KutS paragrahvi lõikes 5 nimetatud institutsioonide esindajate nimetamise korra ja nende volituste kestuse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) määrusega (KutS § 8 lõige 6).

4. Seega nähtub eelnevast, et Riigikogu on loonud süsteemi, mille järgi nõue omada teatud tegevuste läbiviimiseks kutsestandardi järgset pädevust kehtestatakse (vajadusel) asjakohase valdkondliku seadusega (praegusel juhul TuOS § 34 lõige 2), kuid kutsestandard (kutsepädevused) on kehtestatud KutS seaduse alusel loodud kutsesüsteemis valdkonnas pädevate isikute poolt. Niisiis tuleb selleks, et saada selgust millised kutsepädevused on ühe või teise seadusega kehtestatud kutsenõude puhul asjakohased, arvestada nii valdkondlikku seadust (TuOS) kui KutS alusel loodud kutsesüsteemi.

See, millise kutsepädevusega peab olema TuOS § 34 lõikes 2 nimetatud vastutav spetsialist, sõltub sellest, millise töö tegemiseks täpsemalt on vastutavat spetsialisti vaja. Kutsestandardite B-osas kirjeldatakse A-osas loetletud tööülesannete täitmisel tehtavaid tegevusi vaadeldavate ja mõõdetavate kompetentsidena ([kutsestandardi määruse](#) § 12 lõige 1). Näiteks Energeetika, Mäe- ja Keemiatööstuse Kutsenõukogu kureerida on muu hulgas elektritööd ja automaatika ning selle tegevusalaga seotud mitmed [kutsestandardid](#). Nende hulka kuulub muu hulgas [turvasüsteemide projekteerija](#), tase 6. Selle kutse omajal võib olla üheksa erinevat kompetentsi (B.3.5-B.3.15), mis on valitavad. Seega ei pruugi igal turvasüsteemide projekteerijal (tase 6) olla kutsetunnistusel neid kõiki, vaid ainult mõni või üks neist. Järelikult, kui isikul (ettevõttel) on vaja osutada näiteks suitsueemaldussüsteemi projekteerimise teenust, siis sel juhul peaks vastutaval spetsialistil olema valitud kompetents B.3.10 (suitsutõrjesüsteemi projekteerimine).

Kutsestandardid, kutse andjad ja kutsenõukogud on hõlpsasti leitavad [kutseregistrist](#) (KutS § 14). Küsimuste korral saab abi ja nõu küsida nii kutsenõukogult kui kutse andjalt, kes on kohustatud nii oma tegevusvaldkonna kui enda loodud õigusaktide kohta tasuta selgitusi jagama ([märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse](#) § 2 lõige 2, § 3).

Kuigi abstraktselt hinnates (s.t seaduse sätteid, mitte mõne konkreetse isiku olukorda silmas pidades) on TuOS § 34 lõige 2 põhiseaduspärane, ei saa välistada, et mõnel konkreetsel juhul võib säte osutuda õigusselgusetuks ning see võib viia põhiseadusvastase olukorrani. Sel juhul saab isik pöörduda oma õiguste kaitseks halduskohtusse. Halduskohtumenetluses saab kohus tõstatada ka sätte põhiseaduspärasuse küsimuse ja pöörduda Riigikohtusse ([põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse](#) § 9).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia (avaldaja andmeteta): Siseministeerium